

Professor Dr. phil. Th. Thoroddsen.

Død den 28. September 1921.

Naar man vil danne sig et Totalbillede af Thoroddsen's store Betydning, behøver man blot at sammenligne vort Kendskab til Islands Naturforhold, særlig de geologiske, som det var, da han begyndte sine Undersøgelser, med det, vi nu har. Den Gang var ikke alene Aldersfølgen af de islandske Formationer meget lidt kendt, hvad der i og for sig kan være naturligt nok, da den er meget vanskelig at udrede, men selv saadanne Ting som Vulkanerne, de varme Kilder og Jøklerne, som dog frembyder et særlig taknemligt Undersøgelingsobjekt, var kun i meget ringe Grad undersøgt. Nu kan man derimod sige, at der ikke er et eneste Fænomen af væsentlig Betydning for Islands Geologi, som ikke er ret godt kendt i Hovedtrækene, og dette skyldes for langt den største Del Thoroddsen's fænomenele Arbejdskraft. Man betænke bare, hvad det vil sige for en enkelt Mand at foretage en nogenlunde grundig Undersøgelse af et Land af Islands Størrelse, der for største Delen er meget besværligt tilgængelig, og hvor det kartografiske Grundlag for største Delen er saa godt som intet.

Indenfor det geologiske Omraade er der næppe et eneste Fænomen, han ikke har skænket sin Opmærksomhed og foretaget Beskrivelse af. Han har for det første tegnet et meget udførligt geologisk Kort over hele Landet og givet Oversigter over Landets tektoniske Bygning og dets Stilling som Led i det nordatlantiske Basaltomraade; han har udredet Landets Hævninger og Sænknninger i tidligere Tider og ligeledes fastslaaet Jøklernes Udbredelse i Fortid og Nutid. Men særlig maa vel nok hans Forklaringer og Beskrivelser af de hede Kilder, Jordskælvene og Vulkanerne fremhæves, og navnlig de sidste har, som man kan tænke, været særlig Genstand for hans Undersøgelser. Forholdet er jo et saadant, at der af Vulkantyper findes paa Island næsten alle de, der er kendt andetstedsfra, men ogsaa en Del andre, og følgende maa en grundig Under-

søgelse af de islandske Vulkaner faa en ganske særlig Betydning for Kendskabet til Vulkanvirksomheden i det hele taget. Det er navnlig et Fænomen som Spaltevulkanerne, som Thoroddsen har Fortjenesten af at have fremdraget, og som har særlig Betydning for Forstaaelsen af de store Basaltomraader fra tidligere Perioder. Thoroddsen gik i øvrigt saa vidt, at han mente, at alle Vulkaner maa være dannede paa Spalter, noget, der dog næppe i alle Tilfælde slaar til.

For den historiske Side af Geologien og Naturvidenskabens i det hele taget havde Thoroddsen stor Interesse; et af hans aller første Værker var de islandske Vulkaners Historie, og i hans endnu større Værk Landfrædsaga Islands har han givet en historisk Fremstilling af Kendskabet til Island fra de ældste Tider til Nutiden. Af mere geografisk Betydning er hans store Værk Lysing Islands, en fuldstændig Islandsgeografi. I det hele har han været overordentlig virksom som Forfatter, og der foreligger en meget stor Mængde (over 200) Værker og Afhandlinger fra hans Haand, hvoraf nogle af ret anseelige Dimensioner. En stor Mængde af hans mindre Arbejder, og blandt dem mange særlig værdifulde, er udgivne i Geografisk Tidsskrift, men iøvrigt skrev han i mange forskellige udenlandske Tidsskrifter. Han har næppe skrevet et eneste Arbejde, som ikke vedrørte Island, og det vidner i saa meget højere Grad om hans Værkers store Værdi, at han alligevel kunde blive saa anerkendt baade i Ind- og Udland, som hans mangeartede videnskabelige Udmærkelser bærer Vidne om. Han var, lige til et Anfald i December forrige Aar kastede ham paa Sygelejet, til det sidste i Besiddelse af sin fulde Arbejdskraft og havde planlagt nye store Arbejder. Det vil blive vanskeligt at finde nogen anden Mand, som kan tage hans Gerning op og fortsætte de af ham saa godt paabegyndte Undersøgelser.

O. B. Boggild.

M. Alfred Grandidier.

Den berømte franske Opdagelsesrejsende og Geograf M. A. Grandidier er den 14. September d. A. afgaaet ved Døden i Paris. Han opnaaede just at opleve 100 Aars Festen i Juli d. A. for »La Société de Géographie« i Paris, for hvilket han i sin Tid var Præsident, men kunde paa Grund af Sygdom ikke være til Stede ved den. Fra Regeringens og geografisk interesseredes Side blev der paa 100 Aars Dagen tildelt ham store Æresbevisninger. G. var født i 1836 og var en af Frankrigs største geografiske Forskere, der har efterladt sig betydelige Værker. Han havde gennemrejst Amerika, Indien, Ceylon, hvorom han publicerede værdifulde Bøger angaaende Klima,

Befolkning og naturlige Produkter: saaledes Voyages dans les deux Ameriques (1857—59), Voyages dans les provinces meridionales de l'Inde (1862), Notice historiques sur l'île de Ceylon (1865), sur l'île de Zanzibar (1865).

Han blev i 1885 Medlem af L'Academie des Sciences og fik dets Savigny-Præmie.

For sit paa Rejser medtagne Helbreds Skyld, boede han en Tid paa Oen Réunion i 1864—65. Herfra gik han til Madagaskar, og paa Udforskningen af denne Ø ofrede han nu al sin Kraft.

Efter Rejser her i 1865—66, 67—69 og 70 udgav G. Vær-